

Рішення зробити собі томографію мозку спочатку скидалося на безневинний жарт. Краще б я цього не робив. Я завжди радив друзям та пацієнтам уникати томографії голови без явної для цього потреби. Вам може не сподобатись побачене, казав їм я.

Я добровільно зголосився до участі в дослідженні знімків мозку здорових людей. Було цікаво побачити власний мозок, нехай і у вигляді чорно-білих пікселів на моніторі МРТ. Я витратив значну частину свого життя, розглядаючи мозок на знімках чи безпосередньо наживо під час операцій. Але та хвиля емоцій та почуттів у студентські роки, коли я вперше побачив операцію на мозку, швидко вляглася, коли я почав вивчати нейрохірургію. Зрештою, під час операції бажано не відводікатись на філософські міркування про те, як саме відбувається містичне диво виникнення емоцій та почуттів у фізичній матерії, чи на загадку, як вони одночасно можуть бути свідомими та

підсвідомими. Також не хочеться згадувати, що десь у зовнішньому світі, за стінами операційної, сходять з розуму від тривоги родичі пацієнта, який зараз під твоїм скальпелем. Єдиним, що важить на цей момент, є сама операція та впевненість у собі, якої вона потребує. Коли оперуєш, відчуваєш, що живеш на повну.

Можливо, я очікував, що вигляд власного мозку тільки посилить те моє зачарування нейронаукою, яке колись привело мене в нейрохірургію, наповнить відчуттям піднесення. Як же це було марнославно з мого боку! Я легковажно сподівався, що належу до нечисленної групи літніх людей, чий мозок майже не має ознак старіння. Тепер мені стало ясно, що, попри вихід на пенсію, я й досі мислю як лікар: що хвороби бувають лише в пацієнтів, а не у лікарів, а я все ще маю гострий розум, хорошу пам'ять, відчуття рівноваги та координації. Я ж щотижня пробігаю багато миль, тягаю гантелі та пружно відтискаюсь від підлоги. Але коли згодом побачив знімки власного мозку, зрозумів, що мої старання такі ж марні, як потуги короля Канута* зупинити приплив морських вод.

Минуло сім місяців, поки зібрався з духом відкрити диск, який мені надіслали після сканування. Знайшлася ціла купа причин для зволікання: складність перенесення даних з диска на мій комп'ютер, велика

* Король Англії, Данії та Норвегії (995-1033), з іменем якого пов'язана легенда про марну спробу королівською волею зачарувати та спинити хвилі припливу.

кількість закордонних лекцій, робота в майстерні, дні, виділені на те, аби провести їх з онуками. Зараз я вже розумію, що в мене були нехороші передчуття перед переглядом знімків, але мені вдавалося витіснити страх зі своєї свідомості.

Завантаження файлів тривало лічені хвилини. І коли я почав роздивлятись зображення на моніторі комп'ютера, один зріз за одним, так само як завжди робив це зі знімками хворих, мене охопило відчуття безпорадності й розпачу. Я пригадав популярні в народі байки про людей, які мали видіння власного похорону. Просто на моїх очах у чорних та білих пікселях розгорталася картина старіння із вже наявними початковими ознаками смерті та розпаду. Переді мною було зображення власного зморщеного та висохлого сімдесятирічного мозку, сумна та зношена копія того, яким він колись був. Я дивився на невтішні білі плямки в підкірці, ознаки ішемічного ураження внаслідок проблем у дрібних судинах, які радіологи називають гіперінтенсивними сигналами від білої мозкової речовини (існує безліч термінів цього явища). Напрошувалось порівняння з якоюсь гідкою висипкою. Правди ніде було діти – мій мозок почав розпадатись. Я почав розпадатись. Вирок підписаний, відлік пішов.

Розсипи зірок на нічному небі завжди викликали в мене дивний стан жаского захоплення, хоча через вікове зниження гостроти зору зараз їх уже важко розгледіти. Їхнє холодне довершене сяяння, незліченність та віддаленість, майже вічність їхнього